

Slovenski REPUBLIKANEC

(prej Avtonomist)

Glasilo Slovenske Republikanske Stranke kmetov in delavcev.

Uradništvo in upravnništvo v Ljubljani, Breg št. 12. II.
Telefon 119.

Izhaja vsak petek.

Mestna naročnina 5 Din. — Cene oglasov po dogovoru. Za večkratne oglašne primeren popust. Pri malih oglaših vsaka beseda 50 par.

Št. 9.

Ljubljana, dne 6. marca 1925.

Leto V.

Kaj hočemo?

Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega slovenskega ljudstva!

Politične možnosti.

Vprašanje, ki ga danes največkrat slišimo, se glasi: Kaj bo? Kako bo? Ali se bo kaj izpremenilo, ali pa bo ostalo vse pri starem?

Točnega in jasnega odgovora na ta vprašanje ne ve nihče. Mi govorimo lahko le o raznih možnostih.

Zadnje volitve so prinesle sedanji vladi v Belgradu večino. Kako in s kakšnimi sredstvi si je današnja vlada svoje večino priborila, je drugo vprašanje, na katero nam pa ni treba odgovarjati, ker je odgovor itak vsakomur znan. Kakor ljudje navadno ne vprašujejo, kje in kako si je kdo pridobil večje ali manjše premoženje, ampak se ozirajo predvsem na to, da ga kdo ima, tako je tudi tukaj: Vlada ima večino, in na tem dejstvu se ne da nič izpreminjati.

Prva možnost, ki sledi iz tega dejstva, obstoji v tem, da vlada svojo večino v parlamentu izkoristi in izrabi, da izvrši svoj delovni program. Dokler bo sedanja vladna večina držala, vlada lahko počne, kar hoče. Vlada lahko uredi državni proračun po svoje, lahko pobira davek po svoji volji, razpiše volitve v deželne in okrajne zbornice, uredi uradniško, invalidsko in stanovanjsko vprašanje itd. Opozicija nastopa lahko združeno kot celota ali pa v posameznih skupinah, opravi pa ne more mnogo ali pa nič.

Vladna večina pa je majhna. Tudi to dejstvo je važno. Z majhno večino pa je delo težavno, ker morajo biti vsi poslanci večine vedno na mestu, da jih opozicija ne preglasuje. Iz te zadrege si pa vlada lahko pomaga na dva načina. Ker

so hrvaški republikanci pod obznanjo, jim vlada njihove mandate brez vsega lahko razveljavi, ali vse ali pa toliko, kolikor se ji zdi potrebno. Če se bo to zgodilo, bo Pašić neovirano in nemoteno lahko vladal, dokler bo hotel. Mogoče pa je tudi, da se Pašiću posreči opozicijo razdvojiti in pridobiti kakšno danes opozicijsko stranko z lepimi obljubami na svojo stran. To je sicer malo verjetno, a izključeno ni. Tudi v tem slučaju bo pa Pašić gledal, da mu nihče ne bo zrastle čez glavo. Mi lahko obračamo stvari kakor jih hočemo, a vedno pridemo do istega zaključka: Vladal bo Pašić.

Tretja možnost je sporazum. Radikali s Pašićem vred dobro vedo, kako so dobili večino. Ker pa hočejo kot stara vladna stranka še nadalje vladati, ni izključena možnost, da bodo iskali način, kako bi prišli s Hrvati in s Slovenci na čisto. Ponujali bodo seveda enim in drugim jako malo ali pa nič. Od Hrvatov in Slovencev je odvisno, če bodo hoteli oziroma mogli kakšne vladne ponudbe sprejeti. Vse kaže, da bo morebitna sporazumska politika jako trnjeva in dolgotrajna stvar.

A naj se zgodi že to ali ono, eno je gotovo, da za nas Slovence zlata doba še ne prihaja. Mi ne pomenimo nič, ker nas je premalo in ker smo reven narod. In še tisto malo, kar bi lahko pomenili, smo izgubili l. 1918. V danih razmerah nam ne preostaja nič drugega, kakor da ponižno in potrpežljivo čakamo na boljše čase, ali pa da se uklonimo in prosimo — milosti...

Monarhija po angleškem vzoru.

Pretekli teden so se zbrali v Belgradu voditelji opozicije in so ustanovili posebno parlamentarno skupino, kateri so dali ime »blok narodnega sporazuma in kmečke demokracije«.

Posamezne točke skupnega programa nam doslej še niso znane. Razni listi poročajo, da jih bo predsednik nove parlamentarne skupine g. Ljuba Davidović prebral na eni prvih sej novega parlamenta.

O eni točki novega skupnega programa pa se že danes precej govori. Pravijo namreč, da so se hrvaški republikanci odrekli svojemu republikanskemu programu in pristali na to, naj bo naša država »monarhija po angleškem vzoru«. Ker bodo razni naši nasprotniki ta čin hrvaških republikancev gotovo poskušali zlorabiti in bodo čisto gotovo trdili, da so Hrvatje glavno točko svojega političnega programa zatajili, zato smatramo za umestno, da si »monarhijo po angleškem vzoru« ogleđamo nekoliko natančneje.

Kakor povsod po Evropi so tudi na Angleškem v srednjem veku vladali kralji. Vladali so absolutistično. To se pravi, da je bila samo kraljeva (monarhova) volja merodajna in odločilna v vseh državnih zadevah, ljudstvo pa ni nikjer prišlo do be-

sede, ker se je moralo kraljevim poveljem brezpogojno pokoriti.

Svojo neomejeno oblast so pa angleški kralji zelo zlorabljali, tako da plemenitašem in meščanstvu ni preostalo drugega kakor upor. Po dolgotrajni meščanski vojni so zmagali takratni zastopniki ljudstva — plemiči in meščanstvo — in so kraljevsko oblast silno omejili, zlasti glede gospodarstva z državnim denarjem. Kraljevsko oblast so omejevali vedno bolj, ravno tako pa tudi oblast plemstva, ki je imelo važno besedo v takozvani lordski ali gosposki zbornici. Danes je na Angleškem tako, da je neomejen gospodar nad samim seboj ljudstvo po svojih zastopnikih v parlamentu in Anglija po svojem notranjem državnem ustroju ni nič drugega kakor republika s kraljem kot dednim predsednikom na čelu.

Angleški kralj danes nima nobenih predpravil več, ampak je samo vidni zastopnik angleškega naroda. Vlade sestavlja samo parlament, kralj pa vsako vlado, ki nastane iz parlamenta, potrdi takorekoč v ime naroda. Angleški kralj je samo tradicionalno dostojanstvo, vlada se pa ljudstvo, kakor da je Anglija republika. Toda tudi ta tradicija se že majo in v veliki delavski stranki so že načeli vprašanje, ali še kaže

dandanes institucijo kraljevine obdržati ali ne, ker je kraljevsko dostojanstvo na Angleškem praktično brez pomena.

Če so se torej hrvaški republikanci odločili za »monarhijo po an-

gleškem vzoru«, s tem niso od svojega bistva prav nič odnehali in pustili, ker je »monarhija po angleškem vzoru« samo prazna forma, glavna stvar pa je, da ljudstvo samo sebe vlada.

Deželni in okrajni zbori.

V vidovdanski ustavi je določeno, da prepušča državna oblast važne dele javne uprave, zlasti krajevne, deželne in okrajne zbornice, ali takozvanim »oblastnim« in »sreznim skupščinam«. Teh zborov doslej še niso sklicali, ker je bilo treba prej likvidirati stare pokrajinske uprave. Danes je to delo skoro že povsod končano in sedanja vlada nam obeta po svojih časopisih, da bo čimprej razpisala volitve.

Rekli smo že, da bo glavna naloga bodočih deželnih in okrajnih zastopov povsem krajevnega zlasti gospodarskega značaja, kakor vidimo to že danes v občinah. Občine so podlagi takozvane »samouprave«. Vsak se tako majhen okoliš ima svoje posebne manjše ali večje gospodarske potrebe, za katere se država ne more brigati, ampak prepušča skrb zanje občinarjem, ki lahko ukrenejo v okviru splošnih državnih zakonov vse potrebno, kolikor jim pač dopuščajo njihova sredstva. Zato vidimo v občinskih gospodarstvih jako velike razlike. Bogače občine so si napravile iz lastne moči lepa občinska pota, zgradile so si lepa šolska poslopja, nekatere imajo tudi lastne bolnišnice, dalje podpirajo z izdatnimi sredstvi požarne brambе, skrbe za javno varnost s pomočjo občinske policije itd. Vse take stvari pa veljajo precej denarja in zato imajo občine pravico pobirati svoj lasten davek za svoje potrebe ali takozvane občinske doklade, ki znašajo včasih mnogo procentov državnega dāvka ali pa celo po večkrat toliko kakor državni davek. S tem svojim denarjem upravljajo in gospodarijo občine same pod nadzorstvom višje oblasti. Občine in občinsko premoženje upravljajo občinski sveti ali občinski možje. Občinski sveti so ustanove, ki tvorijo glavno podlago za politično in gospodarsko šolanje ljudstva in imajo zato ne samo ve-

lik gospodarski, ampak tudi velik vzgojni pomen.

Kar ne zmorejo s svojimi gospodarskimi sredstvi občine, naj bi zmogli po vidovdanski ustavi okrajni ali okrožja. Kakor odločujejo v občinskem gospodarstvu občinski sveti, tako naj odločajo v gospodarstvu okrajev (»srezov«) okrajne skupščine, v deželnem gospodarstvu pa deželni zbori (»oblastne skupščine«).

Občinski, okrajni in deželni zastopi pa nimajo samo gospodarskega pomena, ampak imajo tudi politični pomen. Omenili smo že, da so te skupščine jako važna šola zlasti za mlajše fante in može, ki si tam pridobijo lahko prva praktična politična in gospodarska izkustva. Odločilnega pomena za politiko pa imenovane skupščine niso, ker jih bodo imeli politično popolnoma v rokah zastopniki države (okrajni glavarji in veliki župani).

Kakor vsaka šola, bodo tudi novi zastopi ljudi precej veljali. Da bi se država odpovedala na korist krajevnim samoupravam kakim svojim dohodkom, je malo verjetno. Ker pa brez denarja ni ne občinskega in ne deželnega gospodarstva, smemo mirno računati na prav znatno zvišanje javnih dajatev. Od pameti v te skupščine izvoljenih mož bo odvisno, kako bodo znali gospodariti.

Svojim somišljenikom na deželi pa priporočamo, naj se že danes začne skrbno pripravljati na novo delo in naj se pogovore med seboj o možeh, katerim bi v slučaju razpisa volitev mogli izreči svoje zaupanje in jih voliti. To je velevažno delo, katerega naj se zlasti krajevne politične organizacije takoj lotijo z vso vnemo. Vsa potrebna tožadvena pojasnila daje uprava »Slov. Republikanca«, Ljubljana, Breg št. 12. Ne zamudite dragocenega časa, da nas dogodki ne prehite.

Naj razmišljajo o tem drugi!

Iz vse Slovenije dobivamo sedaj poročila o zadnjih volitvah. Vsi dopisniki hočejo, da se njihovi dopisi tudi objavijo. Mi ne moremo ustreči tej njihovi želji, ker je naš list premajhen in bi skozi cel mesec dni ne zadoščal za objavo samo teh poročil. Zato se omejujemo le na skupno vsebino teh poročil. Iz njih sledi sledeče:

1. Na nas slovenske republikance se je najbolj in z vsem razpoložljivim svojim aparatom, ki ni majhen, vrgla SLS. To nedvomno sledi iz poročil iz Kranjske in Štajerske. Predvsem so se klerikalci posluževali osebnega blatenja. Napadali so z lažmi najbolj ogabne sorte posamezne naše pristaše, zapupnike in kandidate. Že takoj spočetka so vrgli po vsej Sloveniji laž, da smo prešli za volitve denar od samega g. dr. Žerjava. To laž, ki jo

je prvi lansiral v Sloveniji — kar danes točno vemo — takoj spočetka volilne dobe sam g. dr. Anton Korosec iz Beograda, so pozneje v stotisočih izvodih raztrosili po vsej deželi »Domoljub«, »Straža«, »Gospodar« in podobni njihovi listi. Ta laž se je širila po številnih klerikalnih organizacijah kot poudoben. Njen namen je bil zlasti, pred ljudstvom umazati g. Prepeluha. Ta namen je bil deloma tudi dosežen. Še danes ti »katoliški« listi niso popravili te laži. No, pa tega nihče niti ne zahteva niti ne pričakuje, zakaj ljudje, ki se zavedno poslužujejo takšnih falotskih sredstev, nikomur ne morejo dati ne časti ne ugleda. V volilni borbi se prenese marsikaj, dokler ta nečedni posel opravljajo politične stranke same. Kar pa je naše somišljenike zelo iznenadilo, je bilo

dejstvo, da se je prav zadnje dni pred volitvami vpregel v ta politično-lažnjivi voz velik del slovenske duhovščine. Ponemudoma so se slovenski republikanci proglasili kot brezverci, katerih naloga je škodovati cerkvi in veri. Kdor je zasledoval naš pokret, mora vedeti in priznavati, da se mi v cerkvene in verske reči nismo vtikali, da nismo uganjali takozvane »farške gonje«; celo nasprotno! Mi smo ponovno opozarjali naše somišljenike, naj se ne spuščajo v takšne prepire, da naj spoštujejo versko prepričanje vsakogar. Glede duhovnikov smo povdarjali, da bi nas veselilo videti jih med nami, kjer imajo vse iste pravice in dolžnosti kot vsak kmet, obrtnik in delavec. In smo rekli: Ne zato, ker si duhovnik, ampak kljub temu, si lahko naš vodja. Tvoja dolžnost in pravica bodi, da si med nami, ki smo delavci in kmetje.

Kljub temu so nas z avtoritativne strani proglasili za »brezverce«, »narodne izdajnike« in »prodance«! Za te »brezverce, narodne izdajnike in prodance« pa je v Sloveniji glasovalo — 21.000 mož in fantov. Vse, kar je bilo omahljivega in je nagibalo na stran miselnosti sv. Tomaža, je odpadlo! Teh 21.000 mož in fantov, ki so zavedno in s ponosom glasovali za slovenske republikance, se je s tem proglasilo za »brezverce, narodne izdajalce in prodance« — po svoji lastni volji. Povemo odkrito, kakor je vedno bila naša navada, da prepuščamo razmišljanje o tem tistim, ki imajo nalogo in dolžnost, baviti se z verstveno vzgojo ljudstva. Teh 21.000 mož in fantov ne bo razmišljalo dalje o tem; oni so enostavno vzeli fakt, da so »izobčeni«, mirno in samozavestno, na znanje. Samozavestno zato, ker vedo, da niso zakrivali ničesar drugega kakor to, da so izrekli nedosledni in strankarsko spekulativni politiki g. dr. A. Korošca, ki je slučajno »tudi« duhovnik **nezaupnico!**

2. Naše somišljenike pa je preganjala zelo resno tudi državna oblast in sicer kakor kakšne hudodelce. Naši zaupniki in kandidati niso

bili varni pred orožniki in hišnimi preiskavami nikdar in nikjer. Po noči so budili njihove družine in premetavali stanovanja, iskajoči bogve kaj pregrešnega. Tudi so zapirali ljudi po nedolžnem ter jih spravljali med ljudstvom v slab glas. Zlasti na Štajerskem je delala v tem pogledu edinstveno posvetna in duhovska oblast. Tako se je pripetilo, da so orjunaši in duhovniki skupno napadli naše somišljenike ter jih pretepali. Drugod zopet je klerikalni kandidat ovajal naše govorilnike orožnikom, zahtevajoč njihovo aretacijo. Kako malo resnice je bilo na teh ovadbah, dokazuje zlasti dogodek v Rajhenburgu, kjer so orožniki na zahtevo klerikalnega kandidata aretirali čisto nedolžne potnike, ki niso imeli s politiko in agitacijo ter z našo stranko prav nobenega stika. Vrhunec teh oblastvenih preganjanj je bil, da so dobile **»ponekod«** svoj blagoslov s prižnice, raz katerih se je potrdila upravičenost preiskav, preganjanj in aretacij. Vse to smo vzeli na znanje mirno in dostojno, kakor se spodobi možem. Samo eno moramo reči: **Ti ljudje, ki so to storili, nimajo pravice govoriti o teroru in nasiljih drugih, ker so jih sami odbravali napram nam, svojemu bližnjemu!**

V duše 21.000 slovenskih republikancev je padla grenka kaplja. Najbrže jih bo še več. Mirno in prevdarno jih bomo prenesli. Kakšne pa bodo te duše, ki jih bo težki boj, gmotna in duševna nasilnost — zadnja je hujska od gmotne in bolj učinkovita! — končno izoblikovala, to bomo šele videli. Toda o tem naj premišljajo tisti, ki so poklicani baviti se s tem poklicno. Mi smo vzeli vse to za enkrat le molče na znanje in približi samo dejstvo, da se ne bo kdaj pozneje trdilo, da ga ni bilo. Kdor pa hoče kaj več podobnih dokumentov, kakršen je bil že oni g. župnika s Turjaka in še hujskih, naj se blagovoli obrniti na nas. Na razpolago so mu, če ima poštene namene!

mu plemstvu in veleburžuaziji povsod tam, kjer je ta šele začela nastopati kot vladajoči sloj. Plemstvo je prineslo seboj iz srednjega veka monarhizem, buržuazija pa je hotela imeti centralizem in militarizem kot svoje politično in gospodarsko orožje.

Tudi v mladi Jugoslaviji veleburžuazija šele nastopa kot vladajoči sloj. Njeno najostrejšo orožje pa sta tudi tukaj centralizem in militarizem.

V Jugoslaviji.

Niti naši socialisti niti komunisti, odnosno njihovi vodniki, tega niso mogli ali pa znali zapopasti, kar bi dokazovalo njihovo pomanjkljivo socialno in politično izobrazbo. Eni in drugi so se ogrevali za centralizem, kar jim je prineslo hvaležne poglede mlade veleburžuazije, ki je hotela baš isto. **Ta zmota pglavilno je delavsko gibanje uničila ne samo v Srbiji in na Hrvaškem, ampak tudi v Sloveniji.** Delavske množice so na lastnih hrbtih občutile vedno večji socialni in politični pritisk in družabno brezpomembnost, v katero jih je vodila ta nejasnost v ustavnem boju. Centralizem in monarhizem sta bili sili ne proletarijata, ampak kapitala. Fabrikant v Sloveniji se je čutil dosti varnejšega pod zaščito centralističnega vojaškega bajoneta, kakor pa v federativno urejeni državi, kar bi vsaj v bolj kulturnejših deželah dovedlo potom demokracije kmeta in delavca do odločilne politične moči in veljave.

Zadnje volitve.

Zadnje volitve so prinesle **popoln politični polom** politično tako slabo orijentirane delavske politike, ki se mora vrniti k prvotnim vzorom brez vsake solzave primesi. **Delavstvo je prešlo skoro povsod v vrste tistih strank, ki povdajajo načelo federacije in republike.** To je tudi umevno, zakaj vsi sodobni socialni pokreti so potekali in se vršili v znamenju ustavnih bojev. Lassalov boj je imel svoj izvor v ustavnih vprašanjih, pod Bismarkom so bili socialisti tudi čisto formalno le ustavni boj, v Avstriji je imel ves politični boj delavstva vse do njene konca obliko ustavnega boja. Tu ne gre za prazna državnopravna vprašanja, ampak za **bistvo vsakega ustavnega boja — za moč in premoč posameznih družabnih slojev!** Ne za besedo, za jedro gre.

Kjer je zavest proletarijata še na nizki stopinji, kakor pri nas, se

bijejo ti boji seveda v drugih oblikah (narodnih, pokrajinskih, kulturnih itd.). Toda bistvo je vseeno tu. Če pogledamo zadnje volitve v Sloveniji vidimo, da je zlasti na Štajerskem socialistično vzgojeno delavstvo trumoma glasovalo za federativne republikance. Vzemimo samo volilni okraj Prevalje, kjer je veliko delavstva in kjer imajo skoro vse večje občine tudi socialistične župane. Samo borih 300 glasov je dobil več oficijelni socialistični kandidat kot pa federativni republikanci, ki nimajo tam niti ene organizacije in nobenih ožjih vezi. Podobno je bilo drugod. S tem pa se delavci seveda niso še odrekli potrebi svojega slojnega, socialnega boja; nasprotno povdarili so ga! Pokazali so preko svojih voditeljev, čisto samostojno, kaj hočejo, kaj živi v njihovih dušah. Lahko se reče v tem pogledu: **Ljudski glas — glas božji!**

Kaj sedaj?

Delavski pokret je treba torej prenoviti in obnoviti v duhu starih tradicij in starih večnih načel, v duhu federacije in republikanstva. V duhu tistih načel, ki so bile zmagovite že v stari »prvi interakcionali« in vse do današnjih dni povsod tam, kjer je živel res pravo revolucionarno socialistično gibanje. Delavstvo je začelo trumoma prestopati v tabor »Slovenske republikanske stranke kmetov in delavcev«. **Vsi naj pridejo, tudi tisti, ki so bili doslej v zmoti!** Zmota ni greh. Mi ne sovražimo nikogar osebno. Obsojamo le slaba dejanja. Nastopil je čas, da se znova strne delavstvo v Sloveniji pri brambi lastnih interesov na temelju jasnih vidikov in brez strahu in sramu za svoje prave in stare ideale. Ti ideali so skupni vsemu delovnemu človeštvu v vseh deželah, kjer se delavstvo organizuje v boju proti kapitalu in zastarelim oblikam življenja, katere nimajo nobenega prostora več v naši družbi. Preteklost je pokazala, da je tudi slovenski delavec močan in vpliven, ako se združuje na temelju načel, ki so bila že preiskušena in kot dobra spoznana vedno in povsod. Zgradimo mogočno stavbo, najprej doma v Sloveniji in odtod bomo zamašali našo socialno misel in organizacijo tudi tja, kjer tega danes še ne morejo. Oprimiti se vsi »Slovenskega Republikanca«, širite ga po svojih političnih in gospodarskih organizacijah, širite misel svoje socialne pomembnosti med tovariši, kar bo nam vsem prineslo novo, lepo vstajenje in na koncu tudi sigurno zmago! **T.**

Slovenskemu delavstvu!

Pred vojno.

Pred vojno in po vojni je bil pretežen del slovenskega delavstva organiziran v socialno demokratični stranki. Četudi v Sloveniji ta stranka pred vojno ni imela velike politične moči, je vendar le delavstvo v tedanji državi socialno in politično precej veljalo, ker je bilo v ozki **federativni** zvezi s sorodnimi strankami Nemcev, Čehov, Poljakov in Italijanov. Poslanci vseh teh narodnih socialno demokratičnih strank v avstrijski državni zbornici so veljali kot skupno parlamentarno zastopstvo ter so imeli tudi skupni klub. Zato je imela tudi socialno demokratična stranka v Sloveniji precej vpliva, pa čeprav sama ni imela v tem skupnem klubu na Dunaju nobenega poslanca. Vedno so bili tudi slovenski organizirani delavci vprašani, kadar je šlo za važna politična ali pa socialno politična vprašanja. To veste vsi.

Po vojni.

Po vojni so se slovenski delavci te svoje stranke oprijeli še bolj. V Sloveniji se je to dobro pokazalo takoj po preobratu. Tedaj je imel slovenski delavec veliko politično veljavo in ni je bilo oblasti, ki bi si upala storiti organiziranemu delavcu ali njegovim številnim organizacijam zavedno le najmanjšo krivico! Socialni in politični program stranke je bil lep in dober ter v popolnem skladu z željami delovnega ljudstva. V socialnem pogledu je šel za tem, da se uresniči vsaj najnujnejše delavske zahteve socialno političnega značaja, v gospodarskem pogledu je delal za osamosvojitve z lastno močjo s pomočjo združništva, v političnem pogledu pa je postavil zahtevo po federativno in republikansko urejeni državi, katero zahtevo so formuli-

rali že leta 1917. slovenski delavci-izseljenci v Ameriki, organizirani tedaj v »Slovenskem republikanskem udruženju« v Chicagi.

Ustavni boj.

Ko se je v naši novi državi začel ustavni boj, je stranka v tem vprašanju pozneje omahnila. Najprej so prišli z juga novi tovariši, kateri so v novih državnih razmerah zamenili prejšnje naše tovariše in vodnike tudi slovenskih delavcev, to je zlasti Nemce in Čeha. Ti delavski tovariši z jugu — Srbi in Hrvati — so prinesli nov evangelij — komunizem, ki pa ni bil njihova domača rastlina, ampak prosta kopija ruskih razmer in ruske taktike. Med delavstvo se je zanesel spor o taktiki. Postavljeno je bilo vprašanje: Ali izrabiti v danih razmerah kar najbolj politično moč delavstva v njegov socialni in gospodarski prid, ali pa privzeti metode boja, kakor smo ga videli l. 1917. v Rusiji. Samo del delavstva se je odločil za zadnje. Naglasiti pa je treba, da je bil ta del politično dosti manj izšolan, kakor oni, ki je bil za nadaljevanje stare taktike, katero je obdržala — mimogrede povedano — tudi še po vojni nemško-avstrijska socialna demokracija in sicer z uspehom za delavstvo, kakor vidimo. Eni in drugi to je i socialisti i komunisti, so pri nas prezrli vrhovno načelo modernih socialnih bojev v ustavnih vprašanjih. **Vse sodobne socialne borbe od Lassalla do pariške komune, od bojev nemške socialne demokracije za časa Bismarkovega »Sozialistengesetz« pa do oktobrske boljševiške revolucije l. 1917. so postavile v ospredje princip federacije (avtonomije) in republikanske vladavine.** To načelo je vedno ostro podčrtavalo razliko napram vladajoče-

Sleparstvo z razorožitvijo.

Ko so l. 1918. in l. 1919. zborovali tedanji vodilni državniki vsega sveta v Parizu, da sklenejo mirovne pogodbe s posameznimi premaganimi državami, je pričakoval ves svet, da bodo sklenili take pogodbe, ki bodo res zaščitile svoje ime in dale svetu mir.

To pričakovanje se ni izpolnilo. Mirovni pogodbi ni rodila pravičnost, ampak kruta in neizprosna maščevalnost zmagovalcev.

Iz zla pa se ne more roditi nič dobrega.

Mirovne pogodbe, ki so jih sklenili v Parizu, so ustvarile po vsem svetu velikansko nezadovoljnost. Rusija, ki je v svetovni vojni ogromno trpela, na mirovni konferenci sploh ni prišla do besede. Nemčija kar kipi same maščevalnosti nad Francozi, razne nove države pa so sestavljene in urejene tako, da se njihovo prebivalstvo kar ne more uživati v nove razmere. Polagoma je vse začelo čutiti, da bo potrebna zopetna izprememba in na te izpremembe se pripravljajo vse države z novim oboroževanjem, ki je še strašnejše od onega, ki smo ga bili vajeni pred vojno.

Oborožuje se pred vsem Francija, ker se boji nemškega napada. Francoska armada je danes ena izmed najbolj oboroženih in organiziranih armad na svetu, zlasti kar

se tiče tehniške opreme. Posebno pozornost obračajo Francozi na letalstvo in francosko zračno brodogradnjo je danes največje na svetu. Poleg tega grade Francozi neprestano nove vojne ladje.

Ljudje, ki prihajajo iz **Rusije**, pripovedujejo, da je ruska sovjetska armada danes sijajno organizirana. Dobro organizirano sovjetsko armado je pa še podprla sovjetska diplomacija s tem, da je znala skleniti ugodne pogodbe z Japonsko in s Kitajsko, torej z državami, ki štejejo nad 500 milijonov ljudi. Sovjetski komisarji dalje uspešno delujejo v Indiji in po vsem mohamedanskem svetu, kar utegne imeti v slučaju nove vojne silne posledice za Angležem in za njihovo svetovno gospodarstvo.

Kakor Rusija tako išče tudi **Anglija** vsepovsod nove zaveznike in angleška diplomacija je pridno na delu, da ustvari protiboljševiško zvezo. Angleška admiraliteta pa utrjuje važne pomorske postojanke na daljnem vzhodu z ogromnimi stroški in pomnožuje svoje vojno in zračno brodogradnjo do skrajnosti.

Na daljnem vzhodu pa se pripravljate za spopad **Amerika** in Japonska. Amerika je danes vojaška država prve vrste, ravno tako tudi Japonska.

Kolikor bolj pa se svet oborožuje z najstrašnejšimi bojnimi sredstvi, toliko več pišejo in govore razni državniki o razorožitvi. Vsi glasovi o razorožitvi in o nekem večnem miru pa so navadna sleparija, ki je preračunana na to, da zakrije vedno nova oboroževanja. Tudi pred svetovno vojno so cesarji in kralji vedno govorili o svoji miroljubnosti, večno oboroževanje pa je končno le dovedlo skoro vse države sveta v vojno. Tako se bo zgodilo tudi v do- gledni bodočnosti. Kjer se nabira v zraku elektrika, mora priti do grme- nja in do neviht.

Prodajalce našega lista prosimo, da nam pošljejo takoj vse neprodane izvide v svrhu obračuna za prete- kle mesece. — Uprava.

Penite z Zlatorog
samo milom!

jaz sem zadovoljen z Zlatorog milom!

Penite z Zlatorog
samo milom!

Podrobno delo.

Izkušnja je najboljša učiteljica — pravi pregovor, in izkušnje, ki smo jih doživeli pri zadnjih držav- nozborskih volitvah, ne smejo ostati za nas brez premisleka in upošte- vanja.

Velika napaka z naše strani je bila, da smo bili premalo organizi- rani. Čudno to ni, ker je naša orga- nizacija še mlada in se je komaj šele začela razvijati. Zaradi prešibke or- ganizacije pa nismo mogli v naj- bolj hudih dneh tako nastopati ka- kor so to lahko storili naši tovariši na Hrvaškem.

Na Hrvaškem je bilo republi- kansko časopisje ravno tako pre- povedano kakor pri nas. Časopisje in časopisna obvestila in navodila pa je nadomeščala Hrvatoma njho- va krasno izpeljana organizacija, ki jim je omogočila, da so povsod pra- vočasno zvedeli, kaj naj store. Na ta način so Hrvatje tudi sproti raz- krinkavali razne vodilne laži svojih nasprotnikov, kar pri nas zaradi pomanjkljive organizacije ni bilo mogoče.

Zato pa kličemo vsem svojim so- mišljenikom: **Ne pozabite na orga- nizacijo!** Kjerkoli je le en republi- kanez, naj pridobi še enega ali dva ali pa več ljudi na svojo str. in! Po- časi in z vztrajnim delom gre vse! Kakor hitro pa je par ljudi skupaj v eni vasi, fari ali občini, naj takoj gledajo, da stopijo v stik z najbliž- njo sosedno organizacijo. Tako bo po celi deželi nepretrgana veriga naših organizacij in pri vsaki orga- nizaciji se bo gotovo našel ta ali oni požrtvovalen mož, ki se v slučaju potrebe ne bo branil eno- ali dve- urne hoje do sosedne organizacije. Na ta način se bo dalo razne volilne lumparije vedno pravočasno izve- deti, pa tudi preprečiti.

Druga jako važna zadeva je naš list. Kdor bo naš list redno bral, se bo v do- glednem času politično tako izobrazil in izšolal, da bo lahko na- stopal tudi na shodih. Iz lista boste izvedeli, kje so naše sosedne organi- zacije in izvedeli boste, kako de- lajate, da bo naše delo čim bolj uspešno. List ni predrag, in če bo- ste za list nabrali dovolj naročni- kov, bo postal lahko tudi večji, ker mi od lista ne iščemo nobenega do- bička, ampak porabimo ves denar, kar ga prejmemo, ga njegovo izpo- polnitev. Oni, ki so premožnejši, pa naj nas podpirajo z oglasi.

Ne pozabite dalje na sestanke! Tu ne mislimo na javne shode, ker s temi je križ zaradi govornikov, ki nam jih primanjkuje ravno tako ka- kor denarja zlasti za povračilo po- tovalnih stroškov za v bolj oddalje- ne kraje. Shajate se pa lahko doma ob nedeljah, kakor se shajate tudi sicer. Bati se vam ni treba nikogar, ker to, kar boste govorili, govorite tako, da vas bo smel vsak slišati. Mi ne ščujemo proti državi, tudi ne zabavljamo čez vero in sploh ne govorimo nič, kar ne bi bilo prav, ampak govorimo in pišemo le to, kar je postavno dovoljeno.

O vsem vašem gibanju pa obve- ščajte redno naš list. Nihče naj se ne izgovarja, češ da ne zna pisati za list. Lepo napišite na karto, kar vam je na sreč, mi se bomo pa že potrudili, da bomo vsak dopis toli- ko popravili, če bo treba, da bo go- den in sposoben za natis.

Če zidarji zidajo hišo, morajo počasi in natančno polagati kamen na kamen in opeko na opeko. Tako moramo delati tudi mi. Ker čez noč naša politična stavba ne bo zrastle, razvila se bo pa prav lepo, če bomo vztrajali in delali. Brez dela pa ni nikjer nič.

Dnevne vesti.

Velike težave imamo z našim li- stom. Mi se sicer trudimo, da ne bi zapisali ničesar, kar bi dajalo po- vod za preganjanje s strani oblasti, pa vendar se nam redko posreči, da uvidemo. A tudi če se nam to po- sreči, je pot našega lista do naroč- nikov še jako dolga. Zato pa naj blagovolijo naši naročniki potrpe- ti. Prvi del svotovne vojne je bil tudi hud in je trajal nad štiri leta, pa ga je bilo končno vendarle ko- nec. Trpljenje pa nas bo združilo še tesneje. Zato pravimo: Delati in ne obupati!

Poslanci HRSS v Sloveniji so Štefan Radič, Andrej Kelemina in Tisaž. Tako poročata »Slovenec« in »Novi Domoljub«. To poročilo je treba popraviti toliko, da imenova- ni gospodje niso izvoljeni s hrvaški- mi, ampak s slovenskimi glasovi. Štefana Radiča so zahtevali na Štajerskem zaupniki Slovenske re- publikanske stranke na Štajerskem in zato Štefan Radič ni izvoljen le kot poslanec HRSS, ampak tudi kot poslanec Slovenske republikan- ske stranke.

Zaupnikom! Naše tajništvo je začelo s razpošiljanjem okrožnic, ki so vrlo važne. Zaupnike, ki te okro- žnice prejmejo, prosimo, da se takoj podajo na delo. Povsod, kjer so kmečko-delavski republikanci pre- jeli pri zadnjih volitvah glasove, se morajo nemudoma osnovati krajev- ne politične organizacije, ki morajo biti politični temelj naše SRS. Do- sedanje krajevne politične organi- zacije se morajo poživeti in kjer je to potrebno, na novo preurediti. Zlasti na Štajerskem je potrebno, da se povsod, kjer so naši somišlje- niki med volilno dobo delali, osnu- jejo krajevne politične organizaci- je, ki bodo kader stranke. Samo na ta način je mogoče odpraviti napa- ke, ki so se dogodile pri zadnjih vo- litvah in katere so bile vzrok, da nismo dosegli večjih uspehov. Vsi, ki hočejo pri nas kaj veljati, mora- jo biti naročniki Slovenskega Re- publikanca. Le list jih bo ob paz- nem in premišljenem čitanju poli- tično tako izobrazil, da bodo mogli samostojno in z uspehom nastopa- ti. Krajevne politične organizacije so

važne tudi zaradi tega, da bo v SRS odločala res le volja ljudstva in ne posamezniki. Zato je treba, da ima tajništvo stranke vsa imena pred- sednikov in odbornikov krajevnih organizacij.

Preganjanje se nadaljuje še po volitvah? Na Štajerskem je bila oblast zelo nerodna s tem, da se je vrgla z vso silo na naše zaupnike in jih preganjala kjerkoli je le mo- gla. Iz Podplata (Sv. Peter pri Medvedjem selu) se nam poroča, da so 18. februarja orožniki pri nekem kmečkem fantu, ki je naš somišlje- nik, izvršili hišno preiskavo, ker je agitiral pri volitvah za SRS. Vzeli so mu vse stare številke našega li- sta in Radičevo knjigo »Najnovija svetska povijest«. Stare številke »Republikanca« iz 1. 1923 (dr. No- vačanovega) so pa — sežgali. Pri tej priliki je rekel orožnik fantu, ako še enkrat zve, da ima naš list, da ga bo ukenil in zaprl. — To je gotovo samovoljnost in nasilnost oblastvenih organov in pozivamo velikega župana v Mariboru, da končno napravi kraj tem in takšnim nezakonitostim.

Izguba ameriškega državljan- stva. Mnogo naših ljudi, ki so po- stali državljani Zedinjenih Držav, ne ve, da lahko tudi izgube to dr- žavljanstvo. A ne glede na to, da ga ameriški zakon ekspatriira, če po- stane državljan kakšne druge dr- žave, izgubi državljanstvo že, če se vrne v deželo, iz katere je prišel v Ameriko in živi tam dve leti, ali pa če odide v kakšno drugo deželo in živi tam pet let. Zakon sicer dopu- šča nekatere izjeme. Da se njegovo ameriško državljanstvo ne razvelja- vi, mora diplomatičnim ali konzul- larnim zastopnikom Zedinjenih Držav doprinesiti zadovoljiv dokaz: a) da živi izven Zedinjenih Držav izključno kot zastopnik ameriške trgovine ali industrije; b) da živi tam zaradi zdravlja ali izobrazbe; c) da je višja sila preprečila nje- gov pravočasni povratak; d) da ži- vi v inozemstvu kot redno imeno- van zastopnik kakšne priznane ameriške prosvetne, znanstvene, do- brodelne ali verske organizacije. V vsakem slučaju mora doprinesiti do- kaz, da se hoče vrniti v Zedinjene Države in tam prebivati. Če ne do- prinese takega dokaza na zadošče- nje ameriškega diplomatičnega ali konzularnega zastopnika, se mu lahko primeri, da ostane brez do- movine.

Mussolini nevarno bolan? Listi poročajo, da je italijanski diktator nevarno obolel. Drugi zopet pišejo, da ga je nekdo obstrelil. Izguba Mussolinija bi pomenila za itali- janski fašizem razpad in konec, ker bodo težko našli človeka, kateremu bi se fašisti hoteli tako slepo poko- riti kot so se njemu.

Prepovedana kupčija. Po Spod- njem Štajerskem prodajajo neka- teri ljudje kupone neke krojaške tvrdke. Kdor proda 4 kupone po 35 dinarjev, dobi baje blaga za eno obleko. Te vrste kupčije so pa pre- povedane in zato svarimo pred njo.

Umrl je predsednik nemške re- publikke Friderik Ebert. Bil je sin revnih staršev in izučen sedlar. Kot

samouk se je v politiki tako odli- koval, da so ga po prevratu izvolili za predsednika nemške republike.

Brezposelnost. V celi državi brezposelnost silno narašča. V bo- sanskih gozdovih skoro vse delo miruje, ker so zaprli okoli 16 naj- večjih žag. Vsled tega je prišlo na tisoče delavcev ob zaslužek. Tudi v Sloveniji brezposelnost raste in bo še občutnejša, ker bodo veliki obrati svoje delo znatno omejili. Istočasno z brezposelnostjo pa na- narašča število vlomov in tatvin zlasti po deželi, ker ljudje nimajo kaj jesti.

Tožba proti Radiču in njegovim tovarišem še vedno traja, čeprav so Radič in njegovi zaprti tovariši danes že poslanci, ki uživajo imuni- teto. Zgodovina pripoveduje, da za državo ne more biti dobro, če dr- žavna oblast obstoječih zakonov ne spoštuje.

Rajhenburg. Tista številka »Slo- venca«, ki je tik pred volitvami po- ročala, da sta naša dva kandidata za brežiški okraj prestopila v tabor de- mokratov, je naše volilce silno zbe- gala. Nazadnje smo ostali skupaj le najbolj trdni republikanci. Klerikalci so to laž raznašali z veliko vnemo in tudi z uspehom. Čvar njihove škrin- jice je bil sam g. župnik Tratnik. Poskrbljeno je bilo, da so na dan vo- litev klerikalni agitatorji v treh go- stilnah dobivali tudi pijačo. Imen teh treh gostilničarjev za enkrat ne bo- mo objavljali, ker nočemo nikomur škodovati, zapomnili pa si jih bomo. Če bi imeli mi več sredstev na raz- polago (časopisja, govornikov itd.) bi se seve mnogo boljše odrezali kakor smo se.

Vojnik. Star naročnik nam piše: Z ozirom na Vaš članek »Našim na- ročnikom« si dovoljujem pripom- bo, da čimbolj nas bodo skušali uničiti tem več nas bo. Saj danda- nes že nobena poštena slovenska du- ša ne veruje radikalom. Imamo oči, ušesa in razum, da gledamo, poslu- šamo in spoznavamo, da tako kot sedaj ne more več dolgo naprej. Zato obrtniki, kmetje in delavci de- lajmo skupno in sporazumno ter, vstrajno do zmage našega progra- ma; kadar bomo zmagali, bomo lahko rekli: Sedaj pa plačujte vi, vojni dobičkarji tako visoke dav- ke! — Podpirajmo in širimo naš list, ki je edini naš zagovornik. Spomnimo se samo nazaj na razne volilne laži in obljube! Ne verujte nam nasprotnim listom in stran- kam, ki vse so več ali manj zakri- vile položaj v katerem se danes na- hajamo. Saj smo videli in okusili njihova dejanja — kaj hočete še več?! Ali hočemo križem rok gle- dati, kako nas bodo še dalje bičali in uničevali naše premoženje? Vsa znamenja kažejo, da utegne kmalo priti do novih volitev in na te se moramo dobro pripraviti. Ne reci: »Saj nič ne pomaga, bodo že tudi brez mene opravili!« To se čisto sli- ši in to je velika napaka našega ljudstva. V Ameriki sem pa druga- če slišal: »Vsi, ki imamo volilno pravico, gremo volit — zato bo zma- ga naša!« — Slovenski kmet, obrt- nik in delavec spadajo skupaj v eno stranko in ta edina je naša! (Opom- bo uredništva: Ako bi imeli mnogo takšnih ljudi, ki bi tako mislili, po- tem bi bilo pri nas drugače. Žal, da je med nami toliko mlačnežev!)

Zahvala. Na svojih agitačnih potovanjih po mozirskem in celj- škem okraju sva obazila toliko po- žrtvovalnosti, gostoljubja in ume- vanja za našo lepo idejo, da se mo- rava prijateljem - republikancem najiskrenejše zahvaliti, zlasti pa našim somišljenikom iz Ljubnega, ki so stali trdno kot skala, kljub terorju, ter so naju obranili celo pred dejanskimi napadi sfanatizi- ranih nasprotnikov. Vabiva vse na- še somišljenike in republikance v mozirskem in celjskem okraju na delo za svobodo naroda. Ustanovite v vsaki vasi krajevno politično or- ganizacijo, da nas bo vedno več in da uveljavimo v lepi naši domovini našo lepo misel s tem, da jo prive- demo do zmage.

Jožef Jekel in Ivan Ivanuša.

Potovanje v Ameriko izven kvote.

Čadnji čas se množe slučajji, da se naši ljudje, prihajajoči kot nedoseljenci, po opravih ali na obisk, v Zedinjene Države, zadržujejo na Ellis Islandu. Ameriške naseljeniške oblasti postopajo v tem oziru zelo strogo, ker hočejo preprečiti prihod doseljencev pod pretezo poslovnega ali turističnega obiska, pa če se oseba, ki jim je sumljiva ne deportira, se od nje navadno zahteva bond kot garancija, da bo po poteku časnega bivanja — navadno se dovoljuje šest mesecev — zapustila Zedinjene Države. Višina zahtevanega bonda za posamezno osebo navadno znaša 500 dolarjev.

Človek, ki potuje v Zedinjene Države kot nedoseljenec, mora biti vedno pripravljen na to. Ameriške oblasti se ne zadovoljujejo s potniško izjavo, da prihaja le začasno, ampak zahtevajo dokaze verjetnosti. Nekoliko takih slučajev se je končalo tragično z deportacijo.

En zgled: Neki človek je prišel iz Bosne z dekretom neke prosvetne organizacije, da je opravičen nabirati prostovoljne prispevke za to organizacijo. Njegov potni list je bil v redu, enako tudi njegov vizum in drugi dokumenti. Ministrstvo socialne politike mu je izdalo odobritev z dodatkom, da potuje na svoj riziko. »Board of Special Inquiry« na Ellis Islandu mu ni verjel, da je prišel le za nekoliko mesecev, ampak je mislil, da se namerava stalno naseliti v Zedinjenih Državah. Dotičnik ni imel povratne karte: tudi denarja, da bi si jo kupil, ni imel. Celó za življenje je imel malo. Od nekega prijatelja v Ameriki je dobil »Affidavit«, da ga bi v slučaju podpiral, da ne pade na breme javne dobrodelnosti. To je toliko pomagalo, da ni bil deportiran kot »public charge«. Toda oblast na Ellis Islandu vendar ni verjela, da se bo vrnil čez nekoliko mesecev, in je ukazala deportacijo. Njegov ugovor je šel na »Departement of Labor« v Washingtonu. Posredovanje izseljeniškega poslanca in poslanstva je imelo ta rezultat, da mu je »Departement of Labor« (Ministrstvo dela) dovolilo šestmesečno bivanje pod pogojem, da položi bond za 500 dolarjev. Njegov prijatelj ni mogel storiti tega zanj; drugega človeka, ki bi bil to storil, ni bilo mogoče najti, in sledila je deportacija z vsemi tragičnimi pritiskami.

Potniki, ki hočejo obiskati Zedinjene države na kratek čas, iz kakršnegakoli razloga, morajo imeti te težave v mislih. Ni dovolj imeti potni list in ameriški vizum. Potnik, ki misli, da je ameriški vizum absolutna garancija za njihov pri-

pust v Zedinjene države, se motijo. Doseljeniške oblasti v Ameriki rešujejo vsa taka vprašanja samostojno, in vsak potnik mora biti pripravljen, da se bodo od njega zahtevali dokazi verjetnosti in — skoraj redno — tudi bond. Če se to pušča iz vida, je potovanje v Ameriko zelo riskirano.

Ponarejeno vino v Mariboru. V Mariboru so zaplenili veliko množico ponarejenega vina, ki so ga prodajali kot dalmatinsko vino. Domači vinogradniki iz ormoškega, ptujskega in brežiškega okraja pa potrpežljivo čakajo, kdaj in kam bodo prodali svoj pošten in pristen pridelek.

Roparski umor. V Dobovi so našli truplo ondotnega posestnika Kraljiča na železniški progi. Preiskava je dognala, da je bilo truplo tja nalašč položeno. Morilec so že prijeli. Izdal se je s tem, da je takoj naslednjega dne plačal neki večji svoj dolg.

Izpremembe v vladi. Ker imamo sedaj nov parlament, bo vlada takoj po potrditvi poslanskih mandatov odstopila. Odstopila pa bo le na videz, kajti na vladi bodo ostali vsi vplivnejši zastopniki sedanjih vladajočih strank. Samo nekaj ministrov bodo med seboj zamenjali. Za nas je odstop vlade brez pomena, ker ostane sistem kakor je bil. Mi bomo plačevali kot doslej, če bomo še kaj imeli, izboljšal se pa naš položaj ne bo čisto nič.

Osebnostna vest. Iz dobro poučenega vira izvem, da namerava novo sestavljena vlada imenovati na mesto mariborskega velikega župana srezkega glavarja iz Šmarja g. dr. Kartina za zasluge, ki si jih je pridobil za vzdrževanje javnega reda in miru ob hrvatsko-štajerski meji za časa zadnjih volitev, ko je Sloveniji pretila grozeča nevarnost HRSS. Dosedanji veliki župan g. dr. Pirkmajer pa kompetira na mesto hrvatskega bana v Zagreb.

Rogatec. V odlikovanje sta predlagana gospod sodni svetnik dr. Potčnik in komandir stanice oz. narednik g. Supan za zasluge za razvoj SRS ob Sotli. Imenovana gospoda delujeta dalje uspešno za umetno zvišanje nemških glasov v Rogatecu pri čem gre precejšnja zasluga tudi »Orjuni«. Komandir stanice g. Supan še posluje iz vidika političnih razmer v stari Avstriji za časa vojne, ko so orožniki bili odklopani, če so preganjali Slovence; danes mož vidi v pravih Slovencih »republikance«, a v manj zavednih pa Nemce. Vendar sedaj gre v prvi vrsti le zato, da se izve, kdo vse je volil z Radićem slovenske republikance, da se jih primerno kaznuje.

Da se dožene vzrok nezadovoljstva, ki vlada med ljudstvom po deželi, kar povzroča republikanizem, imajo žandarjske stanice nalogo: 1. Da na svojih pohodih doženejo osebito pri revnejših slojih, koliko služijo delavci in viničarji na dan, kako oblačijo in preživljajo sebe in svoje družine. 2. Po kaki ceni prodajajo kmetje svoje prideleke kot vino, žito in živino. 3. Zakaj mora kmet vse kar proda, dati poceni in vse kar kupi pa drago plačati. 4. Kje tiči vzrok, da se kmečki davkoplačevalci pritočujejo čez visoke davke, zaostajajo s plačilom ter zadolžujejo svoja posestva. 5. Kdo je kriv, da je draginja vsakdanjih potrebščin vsaki dan večja. — Zelo važni podatki na primer če se delavci in viničarji živijo samo od nezabeljene koruzne juhe ter hodijo sami in njih družine bos in napolnoli okrog, nadalje vsako izkoriščanje kmetov in delavcev potom navijanja cen in oderuštva itd., je ne-

mudoma telegrafično oz. telefonično sporočiti pristojnemu srezkemu glavarju. — Opomba! Analogno kot za časa volitev govore republ. agitatorjev in kandidatov.

»Pevec«. Izšla je 1. številka »Peveca« za l. 1925. z naslednjo vsebino: Premrl, dr. Josip Čerin — Prijateljem slovenske pesmi. Aljaž, Pevski spomini. Naši zbori. Vestnik P. Z. Iz glasbenih listov. Doma in drugod. Sporočilo uprave. Glasbena priloga: I. Schwab, Zvonovi. Schwab, Kukovec. Premrl, Moj blagoslov. »Pevec« si je pridobil v teku svojega štiriletnega obstoja odličnih zaslug za popularizacijo slov. pesmi in ga priporočamo vsem prijateljem lepega petja. Prinaša stalno glasbeno prilogo. Izhaja vsak drugi mesec i nse naroča pri upravi v Ljubljani, Miklošičeva c. 7. Stane z glasbeno prilogo vrde za Jugoslavijo Din 30, za Italijo lir 15, za Avstrijo aK 40.000, za Ameriko 1 dolar.

Nov način pridelovanja žita.

Glavna človeška hrana je kruh in zato so najvažnejše rastline za nas one, ki nam dajejo kruh: Pšenica, rž, ječmen, ajda, koruza, oves. Pridelovanje in nega teh rastlin je za posameznika in za človeško družbo sploh pogoj obstanka.

Pri nas pridelujemo žitne vrste navadno zelo malomarno. Delamo večinoma tako, kakor so delali naši predniki pred sto in sto leti. Kos zemlje pognojimo, preorjemo in prevlečemo; žito posejemo in potem čakamo, kaj bo. Odbiranje žitnega semena, umetno gnojenje in slične stvari pa prepustimo prav radi drugim, bolj naprednim narodom.

Prav važen način pridelovanja žita pa so poskusili med vojno v Avstriji, ko je ljudi lakota silila k največji iznajdljivosti. Ta način pridelovanja žita bi utegnil biti tudi za naše kraje velikega pomena, ker prvič nič ne velja, izvzemši delo, ki ga moramo danes dati za žito, ker ga pridelamo doma premalo.

V Avstriji so poskusili žito presajati (»flancati«). To delajo tako: Ko zraste žitna rastlina približno do prvega kolena, jo skrbno izrujejo in presade na nov prostor, ki ga dobro pognoje in zrahljajo. Posamezne rastline presajajo drugo od druge po dva do tri pednje vsaki sebi. Rastlino posade tako, da padejo mlade koreninice v zemljo, steblo pa ostane nad zemljo. Ravnao torej z žitno rastlino približno tako, kakor presajamo pri nas solato ali zelje. Presajena rastlina

najprej uvene, kakor tudi pri zelju prvi listi odpadejo, čez nekaj časa pa požene presajena rastlina kar cel šop novih, krepkih stebel.

Tako je mogoče iz enega samega semenskega zrna dobiti ne po eno steblo z enim samim klasom, ampak po 10—20 stebel z ravno toliko klasi. Dohodek je torej dvojen: Mi prihranimo pri tem načinu pridelovanja žita mnogo semena, drugič pa dobimo mnogo večji donos.

Rast in razvoj tako vzgojenih stebel se da pospešiti z ogrebanjem, da imajo korenine dovolj brane in vlage.

Sedaj je ravno pravi čas, da eden ali drugi ta način pridelovanja žita tudi poskusi. To je delo, ki človeka zamudi le par minut, utegne se pa prej ali slej bogato izplačati.

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOVENSKIH REPUBLIKANECV.

Odgovorni urednik Oskar Schiller.

Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Trte šmarnice

komad 1 Dinar, cepljene 3 Din 25 para, vkorenjene divjake 50 para — prodaja

Vinko Vnuk,
Šenčak p. Juršinci pri Ptju.

Če oddajate trgovino, gestilno, lokal, javite naslov
Posredovalcu
Ljubljana, Sv. Petra cesta 23.

Za pouk in zabavo je potrebno dobro čtivo, ki je tudi veselje in kras knjižici. Za Din 5.— se dobi najboljši Kellerjev roman

Regina

Za Din 15.— najlepši roman srbskega pisatelja Nušića

Občinsko dete

In za Din 14.— se dobi knjiga

Zeleni kader

ki opisuje življenje legijonarjev za časa svetovne vojske in razsula Avstrije — v tiskarni

J. Blasnik nasled. v Ljubljani,
Breg št. 12.
Denar je poslati naprej.

Komisijsko trgovino in trgovsko agenturo obavlja

„Posredovalec“
Ljubljana,
Sv. Petra, cesta št. 23.

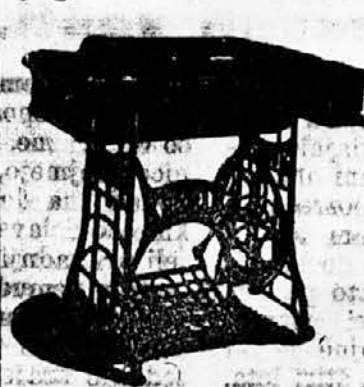
Ure Zlatnina

F. P. ZAJEC
optik
LJUBLJANA,
Stari trg 9.
Ščipalci Očala

Rupim: Dunajski in Ljubljanski Zvon, Kres, Slov. Bčelo, Slov. Glasnik in vse druge knjige

HINKO SEVAR
antikvariat knjigarna
Ljubljana, Stari trg 34

Popolnoma varno naložite denar v
Ljubljansko posojilnico
ki posluje v novopreurejenih prostorih
v Ljubljani
Mestni trg 6
22222222
Hranilne vloge in vloge na tekoči račun obrestuje po 8% ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Večje vloge z odpovednim rokom obrestuje tudi više po dogovoru.
Posojila daje le proti popolni varnosti proti vknjižbi na hiše in posestva ter proti poroštvu. Daje tudi trgovske kredite ter sprejema čestije in inkaso faktur.

15 letno jamstvo

najpopolnejši **Stower** šivalni stroj s pogreznim transporterjem (grabljice). Z enostavnim premikom je stroj pripravljen za štepanje, vezenje ali šivanje.

Ludovik Baraga, Ljubljana
Selenburgova ul. 6, I. nadstr.

Trbovaljski premog tudi na obroke.
koke
angleški premog
šlezijake bričke
dobavlja
ILIRIJA
Ljubljana, Kralja Petra trg 8.

Pozor, krojač, šivilja, nešivilja!

Kaj ti koristi kroj brez pouka? Z natančnim poukom, preizkušene po vsakem modelu ga dobiš na željo ekspresno po pošti v KROJNI ŠOLI, koncesionirani od ministrstva za trgovino in obrt.
Ljubljana, Židovska ulica št. 5.
Vsak mesec tečaji za krojače šivilje in nešivilje.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

Ustanovljeno 1898

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Aleksandrova cesta 5

Telefon št. 367

Obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri brez vsakga odbitka.